

Ohjeita metsästyksenjohtajille hirvenmetsästyksen järjestämisestä metsästyslain 8 §:n alueella

Suomen riistakeskus

2016

1. Metsästyksenjohtajan tehtävät lainsäädännössä

Hirvieläinten metsästyksessä on oltava metsästyksenjohtaja, jonka nimeää pyyntiluvan saaja. (ML28 §). Pyyntiluvan saajan on ilmoitettava ennen metsästyksen alkamista metsästyksenjohtajasta ja varajohtajista kirjallisesti asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle. Lomake sitä varten on lähetetty päätöksen mukana. Metsästyksenjohtajan tärkein tehtävä on huolehtia siitä, että metsästys ei aiheuta vaaraa ihmisten turvallisuudelle ja omaisuudelle.

MA 23 §

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksen johtajan tulee:

- 1) suunnitella käytännön metsästystapahtumat;
- 2) antaa metsästykseseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä; sekä
- 3) huolehtia, että pyyntiluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.

ML 28 §

Hirvieläimen pyyntiluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja.

Metsästykseseen osallistuva henkilö on velvollinen noudattamaan metsästyksenjohtajan antamia määräyksiä.

Metsästyksenjohtaja saa kieltää metsästykseseen osallistumisen henkilöltä, joka ei noudata annettuja määräyksiä.

MA 22 §

Hirven metsästykseseen osallistuvien on käytettävä oranssinpunaista tai oranssia päähinettä tai päähineen suojusta ja ylävartalon peittävää vaatetta. Oranssia tai oranssinpunaista väriä on oltava vähintään kaksi kolmasosaa vaateen ja päähineen näkyvästä pinta-alasta.

Edellä 1 momentissa säädetty vaatimus ei kuitenkaan koske metsästäjää, joka metsästää rakennelman suojusta.

ML 74 §

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa
- 9) metsästyksenjohtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan tehtävän

HUOM!

LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTUMISTA ON SEURATTAVA, KOSKA SÄÄNNÖKSET VOIVAT MUUTTUA KESKEN METSÄSTYSKAUDENKIN

2. Metsästyksen järjestely

Metsästystapahtuman järjestämisessä tärkein ja aina erityistä huomiota vaativa seikka on pyyntiin osallistuvien ja muiden ihmisten turvallisuus. Metsästyksenjohtajalla on päävastuu siitä, että pyyntitapahtuma järjestetään turvallisesti. Johtajan antaessa selvät ja asialliset turvallisuusmääräykset, hän siirtää suuren osan vastuuta metsästyksen osallistuvien harteille. Tällöin yksittäinen metsästäjä vastaa pääsääntöisesti omista tekemisistään. Ilman hyvää turvallisuusmääräystä johtaja kantaa turhaan vastuuta myös muiden pyyntiin osallistuvien tekemistä virheistä.

Turvallisen hirvenmetsästyksen järjestämiseksi metsästyslohkot ja passipaikat on syytä merkitä kartalle ja maastoon. Turvallisuutta parantaa vielä huomattavasti se, että passipaikalle merkitään näkyviin kielletyt ampumasuunnat ottaen huomioon naapuripassit, asutus, yleinen tie jne. Passituk- sen järjestäminen nopeutuu ja helpottuu, kun jokaisella on käytössään metsästysalueesta kartta, johon maastoon numeroidut passipaikat on merkitty.

Passipaikkojen raivaaminen ja merkitseminen maastoon parantaa ampumamahdollisuutta selvästi. Raivaamista ei saa tehdä ilman maanomistajan lupaa. Jos passipaikkoja ja kiellettyjä ampumasektoreita ei ole merkitty maastoon, turvarajana on pidetty vähintään 45 asteen kulmaa kiellettyyn ampumasuuntaan nähden eli 90 asteen sektoria kohteen suuntaan.

Metsästyslain 8 §:n alueella samalla valtion alueella voi metsästää useita hirviseurueita. Turvallisen ja joustavan metsästyksen järjestäminen edellyttää, **että samalla alueella metsästävät porukat ottavat yhteyttä toisiinsa jo ennen metsästyskautta.** Johtajat sopivat metsästyksen järjestämisestä alueella. Esimerkiksi voidaan sopia kullekin seurueelle omat päivän aikana käytettävät alueet. Jotkut ovat jakaneet lupa-alueen koko metsästyskaudeksi. Jos ennalta sovitusta poiketaan, esim. koiran mennessä oman, sovitun lohkon ulkopuolelle, on asiasta syytä aina ilmoittaa tämän alueen johtajalle ja sopia menettelystä. Kännyköiden ansiosta yhteyden saamisessa toisiin johtajiin ei nykyisin ole ongelmia.

Metsästyksenjohtajan ensimmäisessä käskynjakotilaisuudessa johtaja antaa pyyntiin osallistuville turvallisuus- ym. määräykset metsästyksestä. **Paras keino määräysten perillemenon varmistamiseksi on lukea ne seurueelle ja antaa ohjeet kirjallisina jokaiselle metsästäjälle.** Näin metsästäjälle ei jää mahdollisuutta väittää, ettei ole tiennyt johtajan määräyksistä tai että niitä ei ole annettu. Kaikki eivät ole ensimmäisessä käskynjakotilaisuudessa mukana. Johtajan on huolehdittava siitä, että myös myöhemmin saapuneet saavat määräykset.

Tämän ohjeen lopussa on yksi malliohje käskynjaolla annettavasta määräyksestä. Määräyk- sessä on keskeiset turvallisuuteen liittyvät asiat, mutta pelkästään tuon määräyksen antaminen ei riitä. Jokaisen metsästyspäivän alussa johtaja pitää käskynjakotilaisuuden, jossa hän katsoo, että kaikilla on asetuksenmukainen vaatetus ja antaa ohjeet päivän metsästyksestä: missä metsästetään, miten metsästetään, mitä saa ampua, mihin kokoonnutaan jne. Metsästyksenjohtajan tulee kieltää alkoholin käyttö metsästyksessä ja kiellettävä metsästyksen vaikutuksen alaisilta henkilöiltä.

3. Metsästys koirien avulla

Hirvenmetsästys tapahtuu nykyisin pääasiassa koirien avulla. Metsästyksenjohtajan tulee järjestää metsästys niin, että tapahtuma on turvallinen ja metsästäjät ovat tyytyväisiä järjes- telyihin.

Koiran työskentelyn kannalta hyvä tapa on, että koiranohjaajat lähtevät ennen muuta seuruetta maastoon etsimään hirviä. Vasta mahdollisen haukun vakiinnuttua suunnitellaan ja järjestetään passitus. Yleinen tapa on kuitenkin asettaa ensin passitus paikoilleen, jonka jälkeen koiranohjaajat lähtevät liikkeelle. Koulutettavien koirien osalta paras tapa on antaa koiramiehen metsästää yksin tai yhden ampujan kanssa.

Johtajan erityisohjeet koiranohjaajalle sisältävät mm. seuraavat kohdat:

- mahdollisen passiketjun sijainti
- koiranohjaajan ilmoitus, kun hän on saapumassa metsästyslohkolta passimiesten luokse
- ilmoitus haukulle menemisestä ja hirven ampumisesta (etenkin erillään metsästettäessä)
- haukulle voi koiranohjaajan suostumuksella ja ohjaamana mennä ”rivimieskin” (vain yksi ampuja kerrallaan)

Ohjeet passimiehelle

- passipaikalle tultuasi varmista missä läheiset passimiehet ovat ja ota yhteys heihin esimerkiksi kädellä vinkkaamalla ja varmista, että myös kaverisi tietää sinun sijaintisi
- kaverin suunnassa kiellettyä sektoria on vähintään 90 astetta (45 astetta molemmin puolin), merkitse kielletty sektori maastoon ja mieleesi
- passiin asettumisen jälkeen älä liiku passipaikalta tai vaihda paikkaa
- jos joudut lähtemään passipaikalta kesken metsästystapahtuman, ilmoita siitä aina viereisille passimiehille ja johtajalle
- laita patruuna piippuun vasta passipaikalla johtajan määräämänä kelloaikana
- ota patruuna pois piipusta ja laita lipas taskuun heti kun metsästystapahtuma on ohi ja viimeistään ennen passipaikalta lähtemistä

Ohjeet ampumista varten

- ennen ampumista on varmistettava, ettei taustalla ole muita ihmisiä, koira, toisia eläimiä tai omaisuutta
- ampujan on myös varmistettava, että hän ampuu vain sellaista hirveä, johon johtaja on antanut luvan
- ampuma-alan on oltava esteetön, risuja ei saa olla välissä
- ammu vain hitaasti kävelevään tai paikallaan olevaan eläimeen
- pyri ampumaan vain yksi hyvin tähdätty laukaus
- laukauksen jälkeen tilanne muuttuu nopeasti, havainnoi tarkasti ja rauhallisesti, miten eläin käyttäytyy
- jos huomaat haavoittaneesi eläintä, katso voitko ampua turvallisesti toista kertaa
- jos eläin karkaa, älä lähde perään äläkä sotke jälkiä, vaan odota johtajan saapumista paikalle
- jos eläin kaatuu, mene kaadolle tekemään tarvittavat toimenpiteet, mutta ilmoita siitä ensin viereisille passimiehille ja johtajalle

4. Ajometsästys

Jos ajometsästys järjestetään huolimattomasti, turvallisuusriskit ovat suuret.

Ohjeet ajomiehille

- ajomiehille annetaan lähtöaika ja ajon suunta sekä passituksen ja varmistuslinjan sijainti

- ajometsästyksessä ase ei saa olla mukana, ainakaan ladattuna
- ajomies ei saa ampua ajon aikana, koska hän ei voi tietää muiden ajomiesten sijaintia
- ajomiehet pitävät koko ajon ajan niin kovaa ääntä, että ajoketju pysyy koossa ja passimiehet tietävät, milloin ajoketju on niin lähellä, ettei sen suuntaan saa enää ampua
- ajoalueella voi olla myös varmistuslinja, jolle tullessa ajoketju antaa erityisen äänen (esim. torvi), jolloin passimiehet tietävät, ettei ajoketjun suuntaan saa enää ampua

Ohjeet passimiehille

- samat ohjeet kuin koirametsästyksessä pätevät, mutta erityisesti on otettava huomioon se, milloin ajoketjun lähestyessä sen suuntaan ei saa enää ampua

4. Metsästys vahtimalla

Hirvieläinten metsästyksessä on tarkoituksenmukaista poistaa sellaisia eläimiä, jotka käyvät tekemässä vahinkoja viljelyksillä. Parhaiten tämä onnistuu vahtimalla eläimiä pelloilta, joilla ne käyvät.

Hirvet käyvät pelloilla aamu- ja iltahämärissä. Koska näkyvyys on silloin heikkoa, metsästys on järjestettävä erityisen huolellisesti.

Vahtimispaikkana paras ja turvallisin on torni tai muu korkea paikka, jolloin laukaukset suuntautuvat aina maahan päin. Ampua näkee sulan maan aikana jonkin aikaa ennen auringon nousua tai auringon laskun jälkeen. Koska metsästäjän on pystyttävä ampumaan turvallinen laukaus ja tunnistettava eläimen sukupuoli ja ikä ennen ampumista, valoa on oltava riittävästi. Metsästystä helpottavat valovoimaiset katselukiikarit ja kiikaritähäimet, mutta niidenkin käytössä hämärä tulee nopeasti vastaan sulan maan aikana.

Hämärässä metsästäessä tulee sallia laukaukset vain sivuttain olevaan hirveen.

Metsästyksenjohtaja johtaa myös vahtimismetsästystä. Yhtään vahtimismetsästystä ei tule järjestää ilman metsästyksenjohtajan lupaa. Johtaja antaa metsästäjille passivuorot ja ohjeet aikarajoineen illan metsästystä varten. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät metsästäjät ammu pimeässä.

5. Haavoittuneen hirven metsästys

Johtajan tulee korostaa voimakkaasti sitä, että kukin metsästäjä ampuu vain sellaisessa tilanteessa, jossa metsästäjä on täysin varma osumastaan. Hirven metsästyksessä saa olla vain hyviä laukauksia. Metsästäjille on syytä korostaa, että ammuttaessa ja sen jälkeen on pysyttävä rauhallisena.

Jos kuitenkin hirveä haavoitetaan, on tärkeää toimia oikein, jotta haavoittunut eläin ei jää metsään, vaan se saadaan talteen. Hyvänkin osuman jälkeen hirvi saattaa kaatua kymmenien, jopa vasta muutaman sadan metrin päässä. Jos hirvi ei kaadu näkö- tai kuuloetäisyydelle, ampuja ei saa lähteä perään, vaan yhteyttä on otettava johtajaan, jonka tulee ratkaista, miten menetellään. Tärkeää on miettiä rauhallisesti, miten asia saadaan parhaiten hoidettua. Häätisellä toiminnalla turvallisuusasiat saattavat helposti unohtua.

METSÄSTYKSEN JOHTAJAN MÄÄRÄYKSET HIRVEN METSÄSTYKSEEN OSALLISTUVILLE (malliesimerkki)

OSALLISTUMISVELVOLLISUUS

Hirviseuraa jäsenen tulee osallistua hirven metsästyksen metsästysseuran kesäkokouksen päätöksen mukaisella tavalla. Metsästyspäiviä ovat lauantai ja sunnuntai. Poissa voi olla metsästyksenjohtajalta pyydettyllä luvalla erityisistä syistä. Viikonlopun metsästyspäivän voi korvata arkipäivinä (ma-pe) suoritetuilla hirvenmetsästyspäivillä. Viikolla (ma-pe) metsästämisestä päättää metsästyksenjohtaja kuultuaan hirviseuraa näkemyksiä asiasta. Seurueen jäsenet ovat velvollisia osallistumaan myös metsästyksen liittyviin oheistoimintoihin; saaliin noutoon ja käsittelyyn, välinehuoltoon, saaliin käsittelypaikan ja metsästysmajan puhtaana pitoon ja hoitoon sekä peijaisten valmisteluihin ja jälkiselvittelyihin. Osallistujien tulee ilmoittaa metsästyksenjohtajalle kaikki metsästyksen yhteydessä tehdyt näköhavainnot hirvistä.

METSÄSTETTÄVÄT ELÄIMET

Metsästyksenjohtaja antaa määräykset, mitä ja minkälaisia eläimiä kunakin metsästyspäivänä saa metsästä. Hirveä metsästäessä voi ampua myös karhun tai villisian, mutta näiden metsästämisestä metsästyksenjohtaja antaa erilliset määräykset. Metsästäjän on huolehdittava siitä, että hänellä on säännösten mukainen oikeus metsästää näitä eläimiä (alueen metsästysoikeus, laillinen ase ja patruunat, karhun ampumakoe, karhukiintiötä jäljellä jne).

MÄÄRÄYKSET AMPUJILLE

- metsästys aloitetaan jokaisena metsästyspäivänä käskynjaolla, jota ennen metsästystä ei saa aloittaa (koskee myös koiranohjaajia)
- jokaisella metsästäjällä on velvollisuus pitää huolta siitä, että ase ja patruunat ovat säädösten mukaisia, ase on kohdistettu ja ampumataitoa on pidetty yllä harjoittelemalla.
- väriltään säädösten mukaisten vaatteiden on oltava päällä koko ajan hirvenmetsästyksessä (käytettävä oranssinpunaista tai oranssia päähinettä tai päähineen suojusta ja ylävartalon peittävää vaatetta. Ko. väriä on oltava vähintään 2/3 ja päähineen näkyvästä pinta-alasta)
- metsästäjä vastaa itse siitä, että metsästyskortti, aseenkantolupa ja ampumakoetodistus ovat voimassa ja mukana metsästäessä
- metsästyksessä ei saa olla alkoholin vaikutuksen alaisena
- ase kuljetetaan ajoneuvoissa lataamattomana suojuksessa ja maastossa hihnassa olalla
- ase ei saa koskaan osoittaa ihmistä kohti (esim. aseennottaminen peräkontista, hirven ruhon vetäminen ase selässä, nuotiolle tulo)

MÄÄRÄYKSET PASSIMIEHILLE

- passipaikalle tultuasi varmista missä läheiset passimiehet ovat ja ota yhteys heihin esimerkiksi kädellä vinkkaamalla ja varmista, että myös kaverisi tietää sinun sijaintisi
- kaverin suunnassa kiellettyä sektoria on vähintään 90 astetta (45 astetta molemmin puolin), merkitse kielletty sektori maastoon ja mieleesi
- passiin asettumisen jälkeen älä liiku passipaikalta tai vaihda paikkaa

- jos joudut lähtemään passipaikalta kesken metsästystapahtuman, ilmoita siitä aina viereisille passimiehille
- laita patruuna piippuun vasta passipaikalla (hirvitornissa) ja ota pois piipusta heti kun metsästystapahtuma on ohi ja viimeistään ennen passipaikalta (tornista) lähtemistä
- kun olet ampumassa hirveä tai muuta metsästyksen johtajan sallimaa riistaa
  - varmista, ettei eläin ole kielletyllä ampumasektorilla
  - varmista, ettei taustalla ole muita ihmisiä tai omaisuutta
  - ajometsästyksessä on oltava riittävästi etäisyyttä ajoketjuun
  - koirametsästyksessä on varmistettava koiran ja koiranohjaajan sijainti
  - epävarmassa tilanteessa jätä aina ampumatta
  - ammu riittävän läheltä paikallaan olevaan tai hitaasti kävelevään eläimeen
  - pyri ampumaan eläimeen vain yksi hyvin tähdätty laukaus
- laukauksen jälkeen tilanne muuttuu nopeasti; havainnoi tarkasti, miten eläin käyttäytyy
- jos huomaat, ettet ole ampunut kuolettavaa laukausta, pysy rauhallisena ja katso voitko ampua turvallisesti toista kertaa
- kun ampumatilanne on ohi, varmista ase välittömästi
- passissa pysytään metsästyksenjohtajan antamien määräysten mukaisesti

MÄÄRÄYKSET KOIRANOHAJAJALLE

- koiranohjaajan on tiedettävä, missä passimiehet ovat passissa
- haukulle menemisestä ja ampumisesta on sovittava metsästyksenjohtajan kanssa
- koiranohjaajan on ilmoitettava, milloin saapuu metsästyslohkolta passimiesten luokse
- hirven ampumisesta on noudatettava samoja määräyksiä, joita passimiehille on annettu hirven ampumisesta

HAAVOITTAMISTILANNE

Ampujan tulee aina seurata tarkkaan hirven käyttäytymistä siihen ammutun laukauksen jälkeen. Mikäli hirvi ei kaadu ampujan näkö- tai kuuloetäisyydelle, tämän tulee ilmoittaa ennakolta sovitulla tavalla tilanteesta metsästyksenjohtajalle, merkitä tarkoin ja selvästi oma paikkansa ja hirven sijainti laukaisuhetkellä. Mikäli metsästyksenjohtaja ei ole toisin määrännyt, ampuja saa seurata haavoitetun hirven jälkiä niiden vieressä enintään 100 metriä. Ammutun hirven jäljille lähtemisestä on aina ilmoitettava naapuripasseille. Jäljet voi merkitä esim. paperinpaloilla ja tärkeää on, ettei niitä sotketa. Maastoon merkitään myös kohta, johon jäljittäminen päättyi.

KAATAJAMÄÄRITYS

Hirven tai muun metsästyksen johtajan salliman riistaeläimen kaatajaksi nimetään henkilö, joka on todennäköisimmin ampunut siihen ensimmäisenä tappavan osuman. Kaatajiksi voidaan nimetä useampikin henkilö, jotka jakavat kaatajalle kuuluvan saalisosuuden keskenään metsästyksenjohtajan päättämällä tavalla. Jos on epäselvää, kuka kaatoi eläimen, kaatajan nimeämisestä päättää metsästyksenjohtaja kuultuaan kaikkia tapahtuman osapuolia ja muita todistajia.

SAALIINKÄSITTELY

Jokainen seurueen jäsen on velvollinen hankkimaan riittävän valmiuden ja osaamisen saaliin käsittelyyn. Kaikki seurueen jäsenet ovat velvollisia osallistumaan saaliin käsittelyyn. Saalista tai sen arvoa ei tule vaarantaa tarpeettomasti ampumalla, taitamattomalla armonlaukauksella, huonolla hygienialla tai muulla tavalla.